

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi wepsayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Çocuk kitaplarında tasarım

Gültekin Erdal & Kelime Erdal

Önerilen atf: Erdal, G., Erdal, K. (2023). Çocuk kitaplarında tasarım, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(1), 121-146. DOI: 10.47615/issej.1260142

Makale linki: <https://doi.org/10.47615/issej.1260142>

© 2023 Yazar(lar). Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

Öne Çıkanlar
<p>Çocuk kitaplarının öneminin artmasıyla, sorunları da konuşulmaya başlanmıştır. Bu konudaki algıların, "çocuk işte" mantığından uzaklaşması gerektiği yönünde oluşması, çocuk kitabı işinin uzmanlarca yapılmasını zorunlu kılmıştır.</p> <p>Bu makale ile özellikle de tasarım bölümü öğrencilerinin, çocuk kitaplarını tasarlamalarının önünün açılması gerekliliği vurgulanmıştır.</p> <p>Bursa Uludağ Üniversitesi TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı öğrencilerin dönem ödevi olarak tasarladıkları kitaplar ve çocuk kitaplarının özellikleri irdelenmiştir.</p> <p>Bu makale, öncelikle iyi bir ressamın iyi bir tasarımcı olamayabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Çünkü sanat ile tasarımın birbirlerin farklı iki kavram olduğu dolayısıyla her santçinin tasarım yapamayabileceği vurgulanmıştır.</p>

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yalnızca yazarlar sorumludur. Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz.

Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler dahil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

Çocuk kitaplarında tasarım

Gültekin Erdal Kelime Erdal

Teknik Bilimler MYO, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 16059, Türkiye

ÖZ

Arka Plan: Çocuk kitaplarının tasarım ürünü olması gerektiği ve bu tasarımda yazar, illüstratör, tasarımcı ile yayıncının ekip çalışması yapması gerektiği vurgulanmıştır.

Amaç: Bu araştırma ile çocuk kitaplarının tasarım özellikleri araştırılmış ve Bursa Uludağ Üniversitesi Grafik Tasarım Programı öğrencilerinin konuyla ilgili tasarımları incelenmiştir. Bu araştırma ile çocuk kitaplarındaki tasarımın önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu makalede Bursa Uludağ Üniversitesi TBMYO Tasarım bölümü öğrencilerinin, illüstrasyon dersinde dönem ödevi olarak hazırladıkları çocuk kitapları "görsel doküman" (Sak vd., 2020:231) olarak değerlendirilmiş ve incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin önemli veri kaynaklarından doküman analizi içinde sınıflandırılan görsel dokümanlar incelenmiş, çizimler renkler ve yaratılan kitap karakterleri değerlendirilmiş ve teoriler oluşturulmuştur.

Bulgular: Çocuk kitaplarında resim dili ile metin dilinin büyük oranda örtüşmediği görülmüş, tasarım dersi öğrenci uygulamalarında bu sorun giderilmeye çalışılmıştır.

Sonuç: Resimli çocuk kitapları tasarlama ve yazma, organize bir tasarım işidir.

Son zamanlarda çocuk kitaplarının niteliği sıkça tartışılmaktadır. Çocuk kitapları yazar, çizer, tasarımcı ve eğitimcilerin tamamlayıcı çalışmalarını kapsar. İyi tasarlanmış çocuk kitapları, erken yaşlardan yetişkinliğe ve ötesine kadar geniş bir okuyucu yelpazesine sahiptir. İyi tasarlanmış ve illüstre edilmiş çocuk kitapları, daha ilk görüşte görsel yapısıyla okuyucuyu cezbedip kendine çekebilir.

Çocuk kitabı illüstratörünün, grafik tasarımcı ile karıştırılıyor veya birlikte düşünülüyor olması, bu konudaki endişeleri arttırabilir. İyi bir çizerin, iyi bir tasarımcı olabileceği inancı, birçok nitelikli ressam, çocukların mutlu olmadıkları kitaplar ürettirebilir. Bu kudretli ressamları çocukların da tanıyıp saygı duymasını beklemek doğru değildir. Çünkü çocuk çizenle değil, çizilenle ilgilenir. Bu anlamda iyi bir çizer ya da ressam olmak, çoğu zaman iyi bir kitap tasarımcısı olmak anlamına gelmez. Ressam, çizer ya da sanatçı hayalindekileri görselleştirirken, tasarımcı o görsele anlam verir. Dolayısıyla çocuk kitapları resimlerinin sadece sanat endişesi taşımamasını beklemek, her zaman doğru olmayabilir. Bu beklenti resimlerin anlaşılabilirliğini ve metinle olan bütünlüğünü olumsuz etkileyebilir. Bazen sanat, herkes için anlaşılır değildir. Oysa çocuk kitapları ve bu kitaplardaki resimler, her zaman anlaşılabilir olmalıdır. Resimler kitabı sadece eğlenceli kılmak için değil, anlaşılır yapmak

MAKALE TARİHİ

Geliş tarihi 04 Mart
2023

Kabul tarihi 09 Nisan
2023

ANAHTAR KELİMELER

Çocuk kitapları,
illüstrasyon, tasarım

Makale Türü

Araştırma makalesi.

için de kullanılmalıdır. Zira anlaşılır her resim, aynı zamanda çocuğun hayal kurduğu, düşündüğü, eğlendiği, mutlu olduğu, öğrendiği ve kendi dünyası ile gerçek dünya arasında kurduğu bir köprüdür.

Bu makalede, Bursa Uludağ Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Grafik Tasarım Programı öğrencilerinin metnini yazıp, karakter ve sahnelerini çizdiği ve tasarladığı çocuk kitapları, çocuk kitapları tasarımı açısından değerlendirilmiştir. Bu örneklerde karakter yaratılması, sahnelerin çizilmesi, sayfa ve kitabın tasarlanması aşamaları dikkate alınmıştır. Metnin çizilenler ile örtüşüyor olması iyi bir çocuk kitabının önemli göstergelerindedir. Araştırmaya konu olan kitaplar, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.

İLETİŞİM Gültekin Erdal ✉ gultekinerdal@uludag.edu.tr 📧 Teknik Bilimler MYO, Uludağ Üniversitesi, 16059, Bursa, Türkiye

© 2023 Yazar(lar).

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial ile lisanslanmıştır. Lisans, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan amaçla eserinizi remix, ince ayar yaparak ya da üzerine geliştirerek kendi eserlerinde kullanılmasına izin verir. Ancak ortaya çıkan yeni eseri benzer lisans ile lisanslamak zorunda değildir.

Giriş

Çocuk Edebiyatı kavramının özünde “görelilik ilkesi” (Aydın, Uzun, 2020:318) yatar. Bu durum sanıldığı gibi sadece ebeveynlere değil, yazara, illüstratör ve grafik tasarımcıya önemli sorumluluklar yükler. Yani çocuk edebiyatı, çocuklar için pazarlanan toplam kitap sayısını değil, çocukları eğlendiren, onların manevi gelişimine, güzellik algılama yeteneğinin gelişmesine, kişiliğın olgunlaşmasına ve düşünce özgürlüğünü şekillendirmesine katkıda bulunan takım çalışmasını kapsar. Nihayetinde çocuk edebiyatı, Mc Dowell Miles’in deyimi ile çocuk kitaplarının özelliklerini taşır (2016:214, Eirini aracılığıyla). Bu sonucu destekler biçimde Erdal (2008:157), çocukların belli bir dönemden sonra yetişkin olabileceğini ve gelişim evrelerine uygun kitaplar yazılmasının zorunlu olduğunu belirtir. Çünkü çocukların “dil gelişimi, anlam düzeyleri, sanatsal nitelikleri gibi durumlar” (Çiftçi, 2013:126), Erdal’ın (2008) deyimi ile evrelerine uygun yazılan kitaplar aracılığı ile olgunlaşır. Aslında çocuk kitabı, “çocukların okuyacağı kitap”tır (Çiftçi, 2013:127).

Çocuklar, herhangi bir hikâyenin içinde bir şekilde yer almayı sever. Çoğu zaman kahramanı olduğu hikâyenin başkalarını dinlenmesi, onaylanması veya takdir edilmesinden mutlu olurlar. Çünkü hikâyenin, çocukların hayatında önemli bir yeri vardır. Violetta-Eirini’ye (2016:213) göre çocuk, hikâyeler yoluyla kendini tanıır ve kim olduğunun farkına varır. Çocuğa hikâye okunması veya anlatılması kadar, çocuğun hikâyesinin dinlenmesi de önemlidir. Çünkü çocuğun kendi hikâyesini nasıl oluşturduğu, onun karakteristik yapısını da ele verir. Örneğin çocuğun hikâyesi, yaşanmışlıklardan oluşuyorsa hayalperest yapıya, kitap resimlerinden

oluşuyorsa kıvrak bir zekâya işaret edebilir. Bu nedenle çocuk kitaplarında resimler çok önemlidir. Resimler, çocuğu düşündürmeli, konuşturmalı ve gerçek hayat ile bağ kurdurmalıdır.

Günümüzde sık tartışılmaya başlanan çocuk kitapları, yazar, çizer, tasarımcı ve eğitimcilerin tamamlayıcı çalışmalarını kapsamalıdır. Çocuk kitaplarında yazar: “Kural ya da kurallar koymaktan çok, çocukların gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak onlara neden-sonuç ilişkisiyle anlamlandırabilecekleri yaşam durumları sunmalıdır” (Sever, 2003:22). İyi bir yazar, “çocuğun fiziksel, bilişsel, dil, duygusal, kişilik, ahlak ve ruhsal gelişimi açısından donanımlı bir birey olarak yetişmesine büyük katkı sağlar” (Gönen ve diğerleri, 2012:197). Çocuğun eğlenmesini, öğrenmesi kadar önemlidir. Hatta F. J. Harvey Darton (2011:214), çocuk edebiyatının çocukları sadece eğlendirmek için yaratıldığına ve öğretmek ve beslemek zorunda olmadığına inanmaktadır. Aynı şekilde Strouse ve arkadaşları (2018:2) çocukların, resimli kitaplardan gerçek dünyaya bilgi aktarma yeteneklerinin, sembolik anlayışlarındaki analogik akıl yürütmeleri ile fantezi ve gerçeklik anlayışlarındaki gelişmeler tarafından kısıtlanabileceğini ileri sürer. Konu somutlaştırıldığında ise çocukların, kitaptaki resimlerle dünyadaki gerçek görüntüler arasında bağ kurmaya çalıştıkları, hayal güçlerini zenginleştirdikleri ve kendilerince yeni hikâyeler yaratıp oyunlar oynadıkları söylenebilir.

Çocuk kitabı yazarının ortaya koyduğu metnin, illüstratör tarafından nasıl resimlenebileceği endişesini de taşıması önemlidir. Çocuk kitapları, erken yaşlardan yetişkinliğe ve ötesine kadar geniş bir okuyucu yelpazesine sahiptir (Anonim, 2022: ET.15.02.2023). Hatta iyi tasarlanmış ve illüstre edilmiş çocuk kitapları, görsel yapısıyla bile eğlendirip ilham verebilir. Hladikova, (2014:19), çocuk kitaplarındaki resimlerin çocukları ömür boyu sürecek bir okuma sevgisine bağlayabileceğini ileri sürerken, resimlerin önemini vurgular. Bu durum, illüstratöre önemli bir sorumluluk yükler. Aksi durumda ortaya konulan çizimler ticari objelerden öteye gidemeyebilir. Bu endişedeki resimlerin, çocuğun hayal gücüne değil, beğeni duygusuna yönelik olduğu söylenebilir. Duyguların yönlendirmelere açık ve korumasız olması, çocuğun kitap ve gerçek dünya ile bağ kurmasına engel olması anlamı taşıyabilir. İllüstratör ilk aşamada çocuğa değil, metne odaklanmalı, hangi anlatının görselleştirileceğinin kararını vermelidir. Ancak çizimler, çocuğun hayal gücünü yansıtabilecek kadar yaratıcı, metni anlatacak kadar da gerçekçi olmalıdır. Karakter ve sahne çizimleri, çocuğun dış dünyayla bağını koparmamalı, hayal gücü ile gerçek dünya arasında mantıklı köprü kurabilmelidir. Mary Northrup (2012:2), çocuk kitaplarında sözcükler ve resimlerin birlikte çalışması gerektiğini belirterek “biri diğerini destekler ve üzerine inşa eder hatta onu karşılıklı dönüştürür” der. Çizimlerin, metinle tamamen bütünleşmesinin öneminden bahseder. Sedat Sever (2008:166) çocuk kitaplarındaki resimlerin önemini, resme adeta kişilik vererek vurgular. Çocuk kitaplarındaki resimleri, metinle düşünüldüğünde anlamı tamamlayan, açıklayan, genişleten, bazen de metne yeni anlamlar katan estetik uyarı olarak tanımlar.

Çocuğa kaliteli okuma materyalleri sağlamak ve okuma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için nelere dikkat edilmesi gerektiğini bilmek önemlidir. Bu becerileri geliştirmek adına, çocuk kitapları için önemli bulguları şöyle sıralamak mümkündür.

1. Kitap, çocuğun ilgisini çekmelidir (appbooka.com. ET09.02.2023). Çocuklar okudukları hikâyeyi, masalı kendi dünyası ile ilişkilendirebildiklerinde, onu hatırlamaları ve okuduklarını anlamaları daha olasıdır.
2. Çizimler anlamlı olmalı, metin ile örtüşmelidir. Çocuklar için kitap, çocuğun dünyasından, yabancı olmadığı ve gerçeğiyle bağ kurabileceği karakterlerden oluşmalıdır. Çizilenler ile metnin anlatısı aynı olmalı, farklılık yaratılmamalıdır.
3. Çocuk kitaplarında dil, çocuğu geliştirecek seviyede olmalıdır (Erdal, 2008:4). Gerek metin dili gerekse resim dili çocuğun dil seviyesine uygun olmalı, sözcük haznesine katkı sağlamalıdır.
4. Karakterler, çocuğun dünyasıyla bağ kurabileceği nitelikte olmalıdır. Çocuk, ilişkilendirilebilir karakterlere sahip bir kitap okuduğunda ona daha çok bağlanır ve hatırlar.
5. Kitabın konusu, çocuğun ilgi ve gelişimine uygun olmalıdır (Erdal, 2008:4). Böylece çocuğun merakı uyandırılır, sonraki satırları düşünmesi sağlanarak, zihninde resimler oluşturmasına fırsat verilebilir.

Sonuç olarak çocuk kitapları aynı zamanda yetişkinlerin de dikkatini çekmelidir. Genel yapısı ve dış görünüşüyle ebeveyn onayından geçmeyen kitap, çocukla buluşamayabilir.

Amaç

Bu araştırma ile çocuk kitaplarının tasarım özellikleri araştırılmış ve Bursa Uludağ Üniversitesi Grafik Tasarım Programı öğrencilerinin konuyla ilgili tasarımları incelenmiştir. Bu araştırma ile çocuk kitaplarındaki tasarımın önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

Metodoloji

Bu makalede Bursa Uludağ Üniversitesi TBMYO Tasarım bölümü öğrencilerinin, illüstrasyon dersinde dönem ödevi olarak hazırladıkları çocuk kitapları “görsel doküman” (Sak vd., 2020:231) olarak değerlendirilmiş ve incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin önemli veri kaynaklarından doküman analizi içinde sınıflandırılan görsel dokümanlar incelenmiş, çizimler renkler ve yaratılan kitap karakterleri değerlendirilmiş ve teoriler oluşturulmuştur. Üç ayda tamamlanan dönem ödevinde karakter yaratılması, sahnelerin belirlenmesi, font tipi, punto büyüklüğünün ayarlanması ve baskıya hazırlanması gibi tasarım süreçleri tamamlanmış ve uygulanmıştır.

Bulgular

Bu makale ile çocuklara yöneleik resimli masal kitaplarının renkleri, karakterleri ve sahne çizimleriyle çocukların ilgisini çekebilecek düzeyde olması gerektiği ortaya konulmuştur. Bilindiği gibi ilgili çocuk, okuduğu hikâyeyi, masalı kendi

dünyası ile ilişkilendirip anlayabilir ve hatırlayabilir. Bursa Uludağ Üniversitesi TBMYO Grafik Tasarım Programı öğrencilerinin tasarladıkları çocuk kitaplarında resim dili ile metin dilinin büyük oranda örtüştüğü görülmüştür. Ayrıca masal veya hikâyede geçen kahramanların çizimleri, çocuğun dünyasından, yabancı olmadığı ve gerçeğiyle bağ kurabileceği düzey ve gerçeklikte oldukları görülmüştür. Çocuk kitabının anlatım dili, resim dili kadar önemlidir. Çocuğun dil seviyesine uygun olması ve sözcük hazinesine katkı sağlaması gerekir.

Çocuk Kitaplarının Özellikleri

Hunt, çocuk kitaplarının eğitsel ve ticari açıdan açık bir şekilde önemli olduğunu belirtir (1999:1). Sever (2008:25-26), “Çocuk ve Edebiyat” adlı kitabında Luis Borges’ten bir alıntı yaparak kitapların önemine değinir. Borges, hayatımızı değiştiren birçok alet ve makinayı vücudumuzun çeşitli uzantılarıyla özdeşleştirirken, kitapların yerini ayrı tutarak beyin ve düşünce uzantısı olarak nitelendirir. Borges’e göre kitaplar, bellekte tutulmak için okunur ve kişiliğimizin, dünyaya bakışımızın, kavrayışımızın ayrılmaz parçası olur. Bu tanımla bireysel gelişimde önemli bir yeri olan çocuk kitapları, onların bilişsel gelişimine yardımcı olmakla kalmaz, bağımsız düşünmeyi teşvik ederek dünyayı eğlenceli ve ilginç bir şekilde öğrenmesini sağlar. Bu gelişimin bir sonucu olarak çocuklar genellikle okuma zevkini ve heyecanını keşfederler. Çocuk kitaplarının çocukları okumaya motive eden özelliğinden yola çıkıldığında Mc Dowell Miles, (2016:214- Violetta-Eirini aracılığıyla) çocuk edebiyatını, çocuk kitabının özellikleriyle eşleştirir. Smar (2006:175), 1979 yılının Dünya Çocuk Yılı kabul edilmesiyle birlikte çocuk kitapları ve çocuk edebiyatının önemimin arttığını belirtirken Yılmaz (2018:61), nitelikli bir çocuk kitabının biçim, içerik, dil ve anlatım yönüyle bütün olması gerektiğini savunur. Perry Nodelman, çocuk edebiyatının “basit, eylem odaklı” olması gerektiğini savunur. “Çocuktan ziyade çocukluğa hitap eden ve çocuğun görüşlerini yansıtan, iyimser ve hayal perest, masumiyet içerikli, ideal olanı öğreten, gerekli tekrarı yapan kutsal bir aşk biçimi” (2008: 157-8) olarak dengeleme eğilimindedir. Violetta-Eirini ise çocuk kitaplarının özelliklerini şöyle maddeler: (Hunt, 1999)

1. Çocuk kitapları genellikle kısadır.
2. Çocuk kitapları açıklamalardan ve iç gözlemlerden ziyade bölümlerdeki diyaloglarda aktif davranışlar tercih etme eğilimindedir.
3. Çocuk kitaplarında kahraman normdur.
4. Çocuk kitaplarında hikâye net bir şekilde gelişir, birçok yetişkinin farkında olmadığı etik oluşumlar dahilinde daima iyi olan kazanır.
5. Çocuk kitapları cesaret kırıcı olmaktan çok iyimser olma eğilimindedir.
6. Dil, çocuk odaklıdır.
7. Konu, farklı bir sıra altında şekillendirilir ve olasılıklar çoğu zaman reddedilir.
8. Büyümlü ve hayali bir atmosferin yanı sıra sadelik ve macerayı dengeleme eğilimindedir (2016:214).

Çocuk kitaplarını iyi yapan daha fazla özellik sıralanabilirken, Lesnik-Oberstein

(1999:15), çocuk kitaplarının kimin için iyi olması gerektiği sorusunu yöneltir. Çocuklar tarafından mı, yoksa çocuklar için yazılan mı iyi bir çocuk kitabıdır? Çocuk kitaplarına tasarım ürünü olarak bakıldığında bu sorunun yanıtı verilebilir. Tasarım, hedef kitle ile senkronize çalışmaları gerektirir. Hedef kitlenin ilgi alanı, kitap dilinin anlaşılabilirliği, çocuğun gelişim sürecine uygunluğu veya gerekliliği ve nihayetinde ebeveynin bu kitabı ne kadar yararlı görebileceği dikkate alınır. Yazar, çocuğun yaşı ve gelişim evresini, kullandığı dili, dilin anlaşılabilirliğini ön planda tutarak hikâyenin sürükleyici, öğretici ve ders verici örneklendirmelerini planlar. İllüstratör, illüstrasyonlar ile metnin anlamlı örtüşmesine, metinde anlatılan karaktere uygun, gerçekçi, sevimli ve okuyucuya arkadaş olabilecek tipler çizmeye önem verir. Deformasyonu yüksek, ne olduğu anlaşılamayan karakteristik çizimlere yer vermez. Tasarımcı ise metin ve illüstrasyonu kopartmayacak bir sayfa tasarımına, okunurluğu yüksek, sade yazı karakteri seçimine ve punto cinsinden harf büyüklüğüne dikkat eder. Aynı şekilde tasarımcı, metni okumak, illüstrasyonları incelemek ve bütünü tamamlayacak bir kapak tasarlamakla da yükümlüdür. İyi bir çocuk kitabında yayıncı, kaliteli baskı yaptırmalıdır. Renk kaymaları olmamalı, belirlenen renklerden farklı tonlamalar kullanılmamalıdır. Baskı olabildiğince temiz ve net olmalıdır. “Çoklu renk ayrımı yöntemi (Multi Color veya Hifi Color)” (Uğur, 2007:114-5) ile daha fazla renkli ve gerçekçi baskılar yapılmalıdır. Bu doğrultuda çocuk kitapları baskısında, Pantone firmasının altı renkli baskı imkânı veren Hexacrome renk ayrımı yöntemi doğru seçim olabilir.

Karakter Tasarımı

Çocuk kitabı illüstratörü olmak önemli bir uzmanlık alanıdır. Tasarlanan her şeklin, rengin hatta seçilen fontun karakteristik bir kişiliği ve tutumu vardır. Teresa Martinez (www-domestika-org. ET.11.02.2023) geometrik yapılardan hareketle karenin, ciddiyet ve sertlik, dairenin ise sükûnet anlatabileceğini ileri sürer.

Haerani Nur, daha geniş bir perspektif ile çocuğun karakterinin oynadığı oyunlar ile oluştuğunu (2013:87) belirterek karakteri, eğitilebilir ulusal hareket olarak görür. Sayer ve arkadaşları karakteri, kavram olarak iyi ya da kötü huy (2018:109) ile özdeşleştirir. Tanımı ne olursa olsun karakter, yaşam tarzından tasarım dünyasına kadar her şeyi etkiler. Bu anlamda çocuk kitabı illüstratörünün aldığı eğitim, yaratacağı masal karakterine bir şekilde yansır. Bu zincir yansıtma, yazar için daha da önemli olabilir. Mutlu, iyinin kazandığı örnek masal tiplerini, yazarın yaşamışlıklarını temsil edebilir. Bu temsilin masallara, hikâyelere veya romanlara yansıtılma şekli, kültür dediğimiz “davranış örüntülerini” (Harrari, 2017:49) oluşturur. Çocuk kitaplarındaki karakter tiplerini, birer örüntü olarak değer kazanır ve her bir örüntü yeni davranışları şekillendirebilir. Nihayetinde resimli kitap ve karakterleri, “çocuklar için önemli bir dil, kavram ve ders kaynağıdır” (Strouse, 2018:1). Kaynakların yaşamışlıklara etkisi ne derece farklı olursa olsun, yaşanacakları şekillendirebilecek kadar ulusal önem taşır. İllüstratör, rolü gereği kötü karakterin çizimlerinde dahi bir sempatiklik, sevecenlik yakalayabilmelidir. Kötülüğü abartmak adına yapılabilecek orantısız, sivri veya tanınmayacak kadar

yüz aksesuarlı çizimler, çocuğu korkutabilir. Diğer taraftan kitapta yazılanların veya çizilenlerin gerçek hayatla bağını kopartacak kadar abartıya girmeden, yüz ve ifade çiziminde karikatür tekniği kullanılabilir. Ancak bu abartının da sınırı olabileceği unutulmamalıdır. MEB Yayınlarından çıkan “Tilki ile Karga” ve “Tilki ile Keçi” başlıklı kitaplar, çizimde sınırı aşanlar adına örnek gösterilebilir (Resim

1).

Resim 1. “Tilki ile Karga” ve “Tilki ile Keçi” aynı yazar ve aynı çizerin MEB tarafından yayınlanmış iki farklı kitabıdır. Her iki kitapta da kitabın kahramanı olan tilkinin başından geçen kısa maceralar anlatılmaktadır. Resimlerde hareket neredeyse yoktur. Karakterler gerçeğiyle uyuşmayacak kadar acemice yapılmıştır. Her iki kitapta da sol sayfaya metin, sağ sayfaya resimler getirilmiştir. Resimleme tekniği ve boya seçimi daha çok taslak aşamasındaki çalışmaları andırmaktadır. Boyama için kuru boya kalemlerin kullanılması yanlıştır. Kalem izleri ve mat görüntü, kitabın kalitesinde olumsuz rol oynamıştır. Oran-orantı, perspektif, kompozisyon ve resim kurulumu (construction) neredeyse yoktur. Çalışmalarda bir ön hazırlık ve kurulum yapılmamış ve gerçekçiliğe hiç önem verilmemiştir. Hatta tilki olduğu söylenen karakter, çoğu çizimlerde eşekle benzerlik göstermektedir (Erdal, 2017:9).

Resim 2. Zeynep Tunç'a ait “Rehber Arkadaşım” isimli masal kitabında geometrik şekil olarak kare hâkimdir. Bu yapıyla ciddiye, kültürel seviye ve sert karakteristik görünümüne fazlaca yer alır

Resim 3. Güllü Kütük, “İki Arkadaş ve Kar Beyazı” başlıklı masal kitabında, dairesel şekilli çizimlere ağırlık vermiştir. Bu yapıyla kitapta sükûnet, mutluluk, rutin ve sıradan hayatlar anlatılabilir.

Resim 4. Aleksandra Szmıd'tin "How To Hug A Cactus" başlıklı kitap için yarattığı karakterler, oldukça sevimlidir. Küçük gözler, nokta burun ve küçük bir ağız, kocaman bir kafada oldukça minyon ve sevimli bir etki yaratmıştır. Kızıl renkli pırasa saçlarıyla, çocuğun kendini görebileceği karakteristik yapının, kaktüs bitkisine de başarılı yansıtılabilmiş olması, tarz bütünlüğünün yanında, farklı ve sempatik bir dünyayı da oluşturmuştur.

Resim 5. Muna Açık, İllüstrasyon dersi projesi olarak yazıp resimlediği "Bilginler Sınıfı" isimli çocuk kitabında, karakterleri anaokulu öğrencilerinden hareketle yaratmıştır. Aynı zamanda kızının sınıf arkadaşları olan karakterler, Aleksandra Szmıd karakterleriyle benzerlik göstermektedir. Muna Açık karakterleri gerçek hayattan almış, yeni ve masalsi dünyanın kahramanlarına dönüştürmüştür. Sevimli, gerçekçi karakterler ile mutlu ve gelecekte mutlu çocuklar yaratabilmiş ve her bir çocuğun içinde olmak istediği dünya kurulmuştur.

Resim 6. Beril Üçgardaş, illüstrasyon dersi kapsamında yazıp çizdiği “Aylanto” isimli kitapta, masalın kahramanı Aylanto’yu yaratırken, kıvrıkcık saç ve iri gözleri temel almıştır. Kıvrıkcık saçlardaki çift taraflı gri tokalar ayrı bir farkındalık yaratırken, iri ve parlak gözler mutlu ve sevimli bir karakter oluşturmuştur. Büyük gözler, umut ve sevgi dolu bakışlar etkili bir mesaj ve güven verme gücüne sahiptir. Aylanto, çikolata ten rengi, kırmızı elma yanakları ve gülümseyen kiraz dudakları ile sıra dışı bir arkadaş tipi sergiler. Meraklı, sorgulayan, öğrenmeye hazır, yardımsever ve arkadaş canlısı görüntüsü ile Aylanto, her çocuğun yanında olmasını isteyebileceği bir karakterdir.

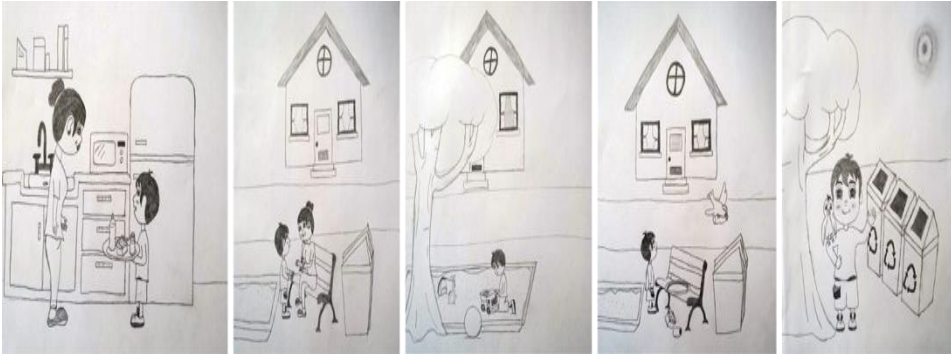
Öneriler

İllüstratör, karakter oluşturmaya yüz ve ifade tasarımı ile başlamalıdır. Yüz tasarımında saçlar, gözler, burun ve ağız en dikkat çeken unsurlardır. Yüz ve ifade, bir karakteri diğerinden ayıran önemli unsurlardır. İfade tasarımının temelinde gözler yatar. Çünkü gözler ruhun penceresidir, insanların ilk baktığı yerdir. Çoğu zaman insanlar gözleriyle konuşur. Büyük gözler zeki, küçük nokta gözler ise sevimli bir algı oluşturabilir. Bu da çocuğun kendisini masalın içinde bulmasını sağlayabilir. Dolayısıyla illüstratör, metni iyi okumalı, yazarın vurguladığı ve karaktere ait fiziksel özelliklere öncelik vermelidir. Yazarın özellikle belirttiği “pırasa saçlar”, “kocaman yeşil gözler”, “minik, fındık burun”, “sevimli, kiraz dudaklar”, “kırmızı elma yanaklar” veya “kepçe kulaklar” gibi tabirler, illüstratörün çıkış noktası ve ilham kaynağı olmalıdır (Resim 4 ve 6). Bu tür belirtiler yok ise illüstratör, kahramanın hikâyedeki yaşam biçimine göre kendi fiziksel abartılarını yaratmalıdır. Bunun için çevresindeki canlılara bakması, incelemesi yeterlidir (Resim 5).

Şerit Tasarımı

Resimli çocuk kitaplarını tasarlamak eğlencelidir. Bol resim, az yazı ile her şey anlatılmaya çalışılır. Bu nedenle her çocuk kitabı planlanmak ve tasarlanmak zorundadır. Resimli çocuk kitabı tasarlamak için birçok faktörü göz önünde bulundurmak gerekir. Kitap boyutu, sayfa sayısı, resim kalitesi, metin akışı, metin-illüstrasyon örtüşmesi, sahne, renk ve daha fazlası. Şerit tasarımı veya bilinen adıyla storyboard, bir nevi yol haritasıdır. Sahne veya film şeridi tasarımında, kitabın hangi cümlelerine veya paragraflarına bir illüstrasyonun eşlik etmesi gerektiğinin planlanmasına yardımcı olur. Bu anlamda bir nevi taslak kitap tanımlaması da denilebilir. Şerit tasarımı, kitabın resim ve sayfa sayısını belirlerken, sahnelerin kalitesini de artırır. Sahne fonunu, aksesuarları, iç-dış mekânı, figürleri, vücut ve yüz ifadelerini belirler. Hangi metnin hangi resimle örtüşeceğine, sahne ve sayfa tasarımına destek olur.

Çocuk kitaplarında sahneler metne göre şekillenir. Olayın geçtiği mekân, metinde anlatıldığı şekliyle çizilir. İllüstratör, gerçekçiliği arttırmak adına küçük ayrıntılar ekleyebilir. Örneğin bir çocuk parkında kuşlar, çiçekler, kelebekler, belki bir sokak kedisi gibi gerçekçiliği ve doğallığı arttırabilecek ancak metinde adı geçmemiş ayrıntılar olmalıdır. “Aliş ve Renkli Kutular” masal kitabının yazar ve çizeri Kevser Başol, masal kitabının şerit tasarımlarını yaparak yol haritasını oluşturmuştur. Bu taslak çizimler, orijinal tasarımlara dönüştürülürken yeni ayrıntılar ile daha da zenginleşerek, gerçekçiliği yüksek bir tasarım oluşabilir. Bu nedenle şerit tasarımının çocuk kitaplarının tasarlanmasında önemli bir yöntem olduğu söylenebilir.

Resim 7. Kevser Başol, “Aliş ve Renkli Kutular” isimli kitabın şerit tasarımında masalın dikkat çekmesi gereken kısımlarını resimleyerek, ilgiyi arttırmıştır. Çocuk, metni okuma ihtiyacı duymadan, resim okuması yapabilmektedir. Aliş ve Renkli Kutular, sessiz kitap olmamasına karşın, çizimler metni anlatabilmektedir. Taslak çizimlerde mekân ayrımı, zaman geçişi ve eylemler net bir şekilde okunabilmektedir.

Yazı Karakteri (Font) Seçimi

Resimli çocuk kitapları genellikle birkaç cümle, bir veya iki tekerleme ya da sayfa başına yazılmış kısa bir paragraf içerir. Buna karşın çocuk, yazının dilini çözmek ve resmin dili ile bağ kurmak isteyebilir. Yani yazı, önemli bir unsurdur. Bu anlamda çocuk kitaplarında sadece yazım kurallarına değil, tipografik kurallara da dikkat edilmelidir. Öncelikle seçilen yazı karakteri mutlak okunur olmalıdır. Çoğu zaman yazının okunaklı olması, çocuğun okumayı bilip bilmemesiyle değil, tasarımın anlaşılabilirliğiyle ilgilidir. Fontun tırnaklı veya tırnaksız olması, okunurluk veya anlaşılabilirlik konusunda çok önemli olmamasına karşın, tırnaksız yazıların tanınabilirliğinin daha yüksek olduğu unutulmamalıdır. Arial, Helvetica Neue, Myriad Pro, Rolfie, Avenir, Sense Medium, Aleante Sans Bold, Helios Antique Semi Bold, Br Omega Medium, Konyon Narrow Medium ya da Candara gibi tırnaksız yazı karakterlerinin çocuk kitapları için uygun olabileceği söylenebilir. Tipografik olarak bu yazı karakterlerinin harf anatomileri, et kalınlıkları, harf ve

satır araları ile harf dizilimleri oldukça iyi, seçilebilir ve okunurluğu yüksektir. Aynı şekilde yazıların 16-22 punto aralığında seçilen büyüklüklerde yazılması, okunurluğu artırır. Daha küçük veya büyük puntolar ya okunur olmayacak ya da illüstrasyona rakip olacaktır. Punto büyüklüğü açısından aşağıdaki örnekler verilebilir.

Bu yazı örnek olması açısından Myriad Pro yazı karakterinde 14 punto büyüklüğünde yazılmıştır.

Bu yazı örnek olması açısından Myriad Pro yazı yazı karakterinde 18 punto büyüklüğünde yazılmıştır.

Bu yazı örnek olması açısından Myriad Pro yazı karakterinde 22

Resim 8. Meryem Akdağ'ın yazıp resimlediği "Moli" isimli masal kitabında, Myriad Pro yazı karakteri, 22 punto büyüklüğünde kullanılmıştır. Masal kitabında kullanılan yazı karakterinin, tipografik olarak oldukça okunaklı, belirgin ve yeteri büyüklükte olduğu görülebilir. Yazı karakterinin zemin kontrastı yeterli düzeydedir ancak yazının orta blok tercih edilmesi tartışılabilir. Orta blok düzenlemeli paragraflarda, simetri hassasiyetini artabileceği için monoton ve durağan bir algı oluşabilir. Sola dayalı paragraflar daha özgür, daha rahat bir ortam sunmakla kalmaz aynı zamanda gözü rahatsız edebilecek ırmakların oluşmasını da engelleyebilir.

punto büyüklüğünde yazılmıştır.

Tırnaklı yazılar ise genel yapısı itibarıyla dar harf anatomisine sahiptir. Bu özellikleri, harflerin daha sıkışık dizilmelerine ve tırnakları yüzünden daha küçük algılanmalarına neden olur. Tırnaklı yazılar hoş bir görüntü sergilese de tırnak uzantıları nedeniyle sıkışık ve yapışık gibi görünür ve okunurluk azalabilir. Bu nedenle çocuk kitaplarında kullanılmaları doğru olmayabilir. Oysaki yetişkin okuyucular için tırnaklı yazılar daha akışkan, daha estetik ve satır aralarında daha az ırmaklar veya dereler oluşturmaları nedeniyle tercih edilir. Ancak çocuk kitaplarında kullanıldığında aynı şey söylenemeyebilir. Çocuk kitapları için tırnaklı yazı kullanılmak isteniyor ise Oneleight yazı karakteri tercih edilebilir. Diğer tırnaklı yazılara oranla hareketli, harf anatomisi gereği aralıkları daha açık ve ferah bir yapı oluşturabilir. Buna karşın tercih, tırnaksız yazı karakterlerinden yana olmalıdır. Sonuç itibarıyla çocuk, okul döneminde harfleri tırnaksız karakteriyle tanımaya başlamaktadır.

Oğulcan Fatih Demirkese, “Aslan ve Tilki” isimli çocuk kitabı için Times New

Resim 9. Oğulcan Fatih Demirkese'nin illüstrasyon dersinde yazıp resimlediği Aslan ve Tilki isimli çocuk kitabı için seçtiği yazı karakteri tırnaklı bir karakterdir. Times New Roman yazı karakteri tırnaklı ve sıkışık dizilim sergiler ve bu nedenle olduğundan daha küçük görünebilir. 14 Punto büyüklüğünde yazılmış olmasına karşın, sayfa içinde seçilebilirliği ve okunabilirliği oldukça düşük görünmektedir.

Roman yazı karakterini seçmiş ve 14 punto büyüklüğünde yazmış olmasına karşın yazı, oldukça küçük görünmektedir. Times New Roman yazı karakterinin tırnaklı yapısı, dar ve sıkışık algı oluşturmaktadır. Çocuk kitaplarında sayfayı kaplayan illüstrasyon içine yerleştirildiğinde, küçük ve seçilemez hâle gelebilir ve okunması gereken bir yazı olgusundan sıyrılarak, sayfa için yük oluşturabilir. Çoğu zaman çocuk kitapları için seçilen bir yazının okunurluğu, sadece seçilen yazı karakterine bağlı olmayabilir. Metnin illüstrasyonun neresine konduğu, eklendiği sayfanın rengiyle kontrast durumu önemli tipografik kurallardır. Metnin mutlak suretle hareketli resimlerin üzerine gelmemesi, figürleri gölgelememesi önemlidir.

Kitabın Boyutu

Resimli çocuk kitaplarının boyutlarını belirlemek önemli bir iştir. Doğru seçilmiş boyut, çocuğun kitabı sevmesine ve sahiplenmesine etki eder. Çocuk kitabı boyutlandırılmalarında, standart olarak bilinen veya en sık kullanılan ölçüleri kullanmak doğrudur. Kitap boyutu, baskı yöntem ve imkânıyla da ilgilidir. Nihayetinde dijital baskı, birçok alanda olduğu gibi kitap baskısında da ekonomik ve hızlı çoğaltım imkânı verirken, boyut kısıtlaması sorunu yaşatmaktadır. Orta boy olarak bilinen en popüler dijital kitap boyutları: “8×8 inç (kare), 8×10 inç (portre) ve 10×8 inç (yatay)” (Raven, 2020: ET. 16.02.2023). Ancak gelişen teknoloji ile sadece daha büyük kitap basılmamış, karton kitap kapağı baskı imkânı da doğmuştur. Zira çocuk kitaplarında bir diğer önemli konu kapak kalitesidir. Kapağın sert, yırtılmaz, bükülmez karton malzemenin üretilmesi kitabın ömrünü uzatır, kitaba değer katar. Kolay yırtılmayan, deforme olmayan karton kapak, çocuğun hayalinde yaratacağı masal dünyasının çökmesini engeller. Hayal gücünün sürekliliğini sağlar ve yeni ufuklara açılmasına imkân verir.

Tartışma ve Sonuç

Resimli çocuk kitaplarında resim, yazı yerine geçer. Bu kitaplarda yazı, resmin bir parçasıdır. Yazı ve resmin birbiriyle ilişkili olarak yerleştirilmesi, metnin hızını ve havasını etkiler. Çoğu zaman yazının yerleştirilme varyasyonları, çocuğun kitaba odaklanmasını doğrudan etkiler. Bu değişken durum, çocuk kitaplarında tasarımı zorunlu kılar. Örneğin farklı sayfalarda veya aynı sayfada bir kutu, kenarlık, ayrılmış bölge, konuşma balonu, girdaplar, çizgiler gibi standart olmayan formlar gibi resimden kopartılmış alan içindeki metin olumsuz etki yaratabilir. Çünkü yazının resimden bağımsız düşünülmesi veya ayrı bir obje gibi tasarlanması, resim dili ile yazı dilini farklılaştırabilir. Birbirini desteklemeyen iki farklı kişilik yaratabilir. Çocuk kitaplarının özü, yazı ve resmin birbirini destekler şekliyle, etkileşimli birlikteliğinden ibarettir. Çünkü bazı durumlarda resimler, metnin neyi ifade ettiğini gösterir ve resmi okunur kılar. Bu durum resimleri, metni zenginleştiren ayrıntı konumundan kurtarır. Aksi durumda resimler ve metin birbiriyle çelişebilir. Metinde yapılan anlatı, resme yansımaz veya anlatılan eylem resimlerde farklı bir sayfada görünürse, çocuk sadece okuduğu kitaptan değil, okuma alışkanlığından da uzaklaşabilir.

Resimli çocuk kitapları sadece bir kitap değil, organize bir tasarım işidir. Tasarım ile sanatın farklı kavramlar olması, çocuk kitaplarının sanattan uzaklaştığı anlamına gelmemelidir. Aksi durumda ticari objeden öteye gidemeyebilir. Ancak bu çocuk kitaplarının sanat ürünü olduğu anlamına da gelmez. Çünkü sanat, çoğu zaman anlaşılır olmayabilir. Çocuk kitapları, aynı zamanda yetişkinlere de hitap eden, resimli mesaj kutularıdır. Mesajın doğru bir şekilde yerine ulaşması için tasarım önemlidir. Tasarım, mesajı anlamlı kılmak için çoğu zaman sanatı kullanabilir.

Öneriler

Bu makale ile “iyi bir çocuk kitabı nasıl olmalıdır” sorusuna yanıt olabilecek nitelikte yazara, illüstratöre, tasarımcıya, yayıncıya ve velilere bilgiler verilmiştir. Çocuk kitabı, çocuğun geleceğini şekillendirebilecek bir materyaldir. Bu materyalin iyi bir eğitim materyali olabilmesi için alan uzmanlarınca tasarlanması gerekir. Tasarım, sanat verilerini kullanmasına karşın sanat değildir. Mesajı anlamlaştırır ve parçaları anlaşılır şekilde bir araya getirir. Bu nedenle çocuk kitaplarının veya illüstrasyonlarının sanat eseri olması beklenmemelidir. Çünkü çoğu zaman sanat, anlaşılır olmayabilir. Bu anlamda çocukların anlamasını beklemek doğru olmayabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Bu araştırma; Bursa Uludağ Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü, Grafik tasarım Programı öğrencilerince dönem ödevi olarak verilen çocuk kitapları tasarımlarını incelemektedir. İncelemelerin, yazarlara, çocuk kitabı yayıncılarına ve ebeveynlere örnek rehber olması beklenmektedir. Üç ayda öğrencilerden, masal yazması, masal karakterlerini yaratması, masal sahnelerini yerleştirmesi ve masal kitabını tasarlayarak yayınlaması istenmiştir. Bu araştırma, yeni bir çocuk kitabı için tasarım ekibi oluşturulması gerekliliğini ortaya koymuştur. Gerek zamanın kullanılması gerek tasarımın olgunlaştırılması ve gerekse baskı kalitesinin artırılması bu anlamda önemlidir.

Yazar Katkıları

Birinci yazar katkı oranı %60,

İkinci yazar katkı oranı %40'tır.

Tüm yazarlar makalenin yayınlanmış hâlini okudular ve kabul ettiler. Yazarlık, çalışmaya önemli ölçüde katkıda bulunanlarla sınırlı olmalıdır.

Yayın Etiği

Bu araştırma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

ORCID

Gültekin Erdal <http://orcid.org/0000-0003-0425-6196>

Kelime Erdal <http://orcid.org/0000-0001-8205-2530>

Kaynakça

- Anonim. (2022). Raise a Reader With Booka. Appbooka: <https://appbooka.com/what-makes-a-good-childrens-book/> adresinden alındı
- Aydın, I., & Uzun, M. (2020). Çocuk kitaplarının taşınması gereken özellikler: Cemil Kavukçu'nun Bir Öykü Yazılımı Mı? ve Masal Anlatma Oyunu adlı eserlerine eleştirel bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö7), DOI: 10.29000/rumelide.808713, 315-340.
- Çiftçi, F. (2013). Çocuk Edebiyatında Yaş Gruplarına Göre Kitaplar ve Özellikleri. *Muş Alparslan Ünniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt 1, Sayı 1, 125-137.
- Erdal, G. (2017). Milli Eğitim Bakanlığı Çocuk Kitaplarının Resimlemelerine Genel Bakış. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 2017 Ek Sayı, 14-20
- Erdal, K. (2008). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları. *Milli Eğitim*, S. 178, Bahar, 156-165.
- F. Darton, J. H. (2011). *Children's Books in England: Five Centuries of Social Life* (Cambridge Library Collection - Literary Studies). Cambridge: Cambridge University Press, Reissue edition.
- Gönen, M. U. (Güz/2012, Sayı 196). Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel, İçerik ve Resimleme Özellikleri. *Millî Eğitim*, 258-272.
- Harari, Y. N. (2017). *Hayvanlardan Tanrılara Sapiens, İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi*. İstanbul: Kolektif Kitap. 40. Baskı.
- Hunt, P. (1999). Introduction: The World of Children's Literature Studies. P. Hunt içinde, *Understanding Children's Literature* (s. 1-14). New York: Routledge.
- Lesnik-Oberstein, K. (1999). *Essentials: What is Children's Literature? What is Childhood?* K. Lesnik-Oberstein içinde, *Understanding Children's Literature* (s. 15-30). New York: Routledge.
- Martinez, T. (2020, 01 01). How to Illustrate a Great Children's Book Character. *Domastika*: <https://www-domestika-org> adresinden alındı
- Nodelman, P. (2008). *Defining Children's Literature*. Baltimore, Maryland: The Johns Hopkins University Press. isbn-13: 978-0-8018-8979-0 .
- Northrup, M. (2012). *Picture Books for Children : Fiction, Folktales, and Poetry* (E-Book). United States: ALA Editions.
- Nur, H. (2013). Membangun Karakter Anak melalui Permainan Anak Tradisional. *Jurnal Pendidikan Karakter*, Tahun III, Nomor 1, Februari, 87-94.
- Roven, F. (2020, 03 20). Design a children's picture book. *Book Design Made Simple*: <https://www.bookdesignmadesimple.com> adresinden alındı
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. doi.org/10.33400/kuje.843306
- Sayer, I. M. (2018). Fairy Tale as a Medium for Children's Character Cooperation Building. *Al-Ta Lim Journal*, 25(2). doi: <http://dx.doi.org/10.15548/jt.v25i2.458>, 108-116.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem.
- Sınar, A. (2006). Türkiye' de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 175-225.
- Strouse GA, N. A. (2018). The Role of Book Features in Young Children's Transfer of Information from Picture Books to Real-World Contexts. *Front. Psychol.* 9:50. doi: 10.3389/fpsyg.2018.00050, 1-14.
- Uğur, E. (2007). *Renk Bilgisi ve Renk Yönetimi*. İstanbul: Kuşbakışı Yayınevi.
- Violetta-Eirini (Irene), K. (2016). The Child and the Fairy Tale: The Psychological Perspective of Children's Literature. *International Journal of Languages, Literature and Linguistics*, Vol. 2, No. 4, December, 213-218.
- Yılmaz, O. (2016). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek içinde, *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya El Kitabı* (s. 61-108). Ankara: Grafiker Yayınları.

Görsel Kaynaklar

- Resim 1: Zeynep Tunç, "Rehber Arkadaşım". B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 2: Güllü Kütük, "İki Arkadaş ve Kar Beyazı". B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 3: Tekin Yılmaz, "Tilki ile Karga", "Tilki ile Keçi", Yazar, Yahya Türkeli., MEB Yayınları.
- Resim 4: Aleksandra Szmıdt, "How To Hug A Cactus". <https://appbooka.com/what-makes-a-good-childrens-book>.
- Resim 5: Muna Açık, "Bilginler Sınıfı". B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 6: Beril Üçgardaş, "Aylanto". B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 7: Kevser Başol, "Aliş ve Renkli Kutular". B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 8: Meryem Akdağ, "Moli". B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 9: Oğulcan Fatih Demirkese, "Aslan ve Tilki". B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Journal homepage: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Design in children's books

Gültekin Erdal & Kelime Erdal

To cite this article: Erdal, G., Erdal, K. (2023). Design in children's books, *The Journal of International Social Science Education*, 9(1), 121-146. DOI: 10.47615/issej.1260142

To link to this article <https://doi.org/10.47615/issej.1260142>

© 2023 The Author(s). Reprints and permissions:
Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

Highlights

As the importance of children's books increased, their problems began to be discussed. The fact that the perceptions on this subject should move away from the "child at work" logic necessitated that experts should do the children's book business.

With this article, it was emphasized that the students of the design department should be paved the way for designing children's books.

The books designed by Bursa Uludağ University TBMYO Design Department Graphic Design Program students as term papers and the characteristics of children's books were examined.

This article first reveals that a good painter may not be a good designer. It is emphasized that not every artist can design because art and design are two different concepts.

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

Design in children's books

Gültekin Erdal Kelime Erdal

Vocational School of Technical Sciences, Uludağ University, Bursa, 16059, Türkiye

ABSTRACT

Background: It was emphasized that children's books should be a product of design and that the author, illustrator, designer, and publisher should work as a team in this design.

Objectives: With this research, the design features of children's books were investigated, and the designs of Bursa Uludağ University Graphic Design Program students were examined. This research aims to emphasize the importance of design in children's books.

Methods: In this article, the children's books prepared by Bursa Uludağ University TBMYO Design Department students as term papers in the illustration class were evaluated and examined as "visual documents". Visual documents classified in document analysis, one of the important data sources of qualitative research method, were examined, drawings, colors, and created book characters were evaluated, and theories were formed.

Findings: It has been observed that the language of pictures and the language of the text in children's books do not overlap to a large extent, and this problem has been tried to be solved in student applications of design courses.

Results: Children's picture books are not just a book but organized works of design.

Conclusions: Recently, the quality of children's books has been frequently discussed. Children's books cover the complementary work of writers, illustrators, designers, and educators. Well-designed children's books appeal to many readers, from early childhood to adulthood and beyond. Well-designed and illustrated children's books can attract the reader with their visual structure at first sight.

The fact that the children's book illustrator is confused with or considered together with the graphic designer may increase the concerns on this issue. The belief that a good illustrator can be a good designer can make many qualified painters produce books that children are not happy with. It is wrong to expect children to recognize and respect these mighty painters. Because the child is not interested in what is drawn but in what is drawn. In this sense, being a good illustrator or painter often does not mean being a good book designer. While the painter, illustrator, or artist visualizes their dreams, the designer gives meaning to that visual. Therefore, it may not always be right to expect children's book illustrations to have only artistic concerns. This expectation can negatively affect the clarity of the images and their integrity with the text. Sometimes art is not understandable to everyone. However, children's books and the pictures in these books should always be understandable. Pictures should be used not only to make the book fun but also to make it understandable. Because every clear picture is also a bridge that the

ARTICLE HISTORY

Received 04 March 2023

Accepted 09 April 2023

KEYWORDS

Children's books,
illustration, design

Type of the paper

Research article.

child dreams, thinks, has fun with, learns, and builds between his world and the real world.

In this article, the children's books that Bursa Uludağ University Technical Sciences Vocational School Graphic Design Program students wrote, drew, and designed the characters and scenes were evaluated regarding children's book design. In these examples, the stages of creating characters, drawing scenes, and designing the page and the book are considered. The fact that the text overlaps with the drawn ones is one of the important indicators of a good children's book. The books that are the subject of the research were examined with the document analysis method, one of the qualitative research methods. Document analysis includes the analysis of written materials containing information about the case or cases that are aimed to be investigated.

CONTACT Gültekin Erdal ✉ gultekinerdal@uludag.edu.tr 📍 TVocational School of Technical Sciences, Uludağ University, 16059, Bursa, Türkiye

© 2023 The Author(s).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

Introduction

Although the concept of Children's Literature is new, its essence lies in the "principle of relativity" (Aydın, Uzun, 2020:318). This situation imposes important responsibilities on parents and writers, illustrators, and graphic designers. In other words, children's literature does not include the total number of books marketed for children, but includes teamwork that entertains children, contributes to their spiritual development, development of the ability to perceive beauty, maturing personality, and shaping freedom shapes. After all, children's literature has the characteristics of children's books, in the words of McDowell Miles (2016:214, via Eirini). Supporting this result, Erdal (2008: 157) states that children can become adults after a certain period and that writing books suitable for their developmental stages is obligatory. Because, in Erdal's words, children's "language development, levels of meaning, and artistic qualities" (Çiftçi, 2013:126) mature through books written during their stages. A children's book is a "book that children will read" (Çiftçi, 2013: 127).

Children love to be involved in any story in some way. Most of the time, they are happy when others hear, approve, or appreciate the story of which they are the protagonist. Because the story has an important place in the lives of children. According to Violetta-Eirini (2016:213), the child recognizes himself through stories and becomes aware of who he is. Listening to the child's story is as important as reading or telling a story to the child. Because how the child creates his own story reveals his characteristic structure. For example, if the child's story consists of experiences, it may indicate an imaginative nature, and if it consists of book illustrations, it may indicate a nimble intelligence. That's why pictures are so important in children's books. Pictures should make the child think, talk and connect with real life.

Children's books, frequently discussed today, should include the complementary works of writers, illustrators, designers, and educators. In children's books, the author says: "Rather than laying down rules or rules, he should present children's life situations that they can make sense of with a cause-effect relationship, taking into account their developmental characteristics" (Sever, 2003:22). A good writer "makes a great contribution to the child's growth as a well-equipped individual in terms of physical, cognitive, linguistic, emotional, personality, moral and spiritual development" (Gönen et al., 2012:197). He knows that having fun is as important as learning. F. J. Harvey Darton (2011:214) believes that children's literature was created to entertain children and not necessarily to teach and nurture them. Likewise, Strouse et al. (2018:2) argue that children's ability to transfer information from picture books to the real world may be constrained by their analogical reasoning in their understanding of symbols and developments in their understanding of fantasy and reality. When the subject is concreted, it can be said that children try to connect the pictures in the book and the actual images in the world, enrich their imaginations and create new stories and play games.

The author of a children's book needs to be concerned about how the illustrator can illustrate each text. Children's books have a wide readership from early ages to adulthood and beyond (Anonymous, 2022: ET.15.02.2023). Even well-designed and illustrated children's books can entertain and inspire even with their visual structure. Hladikova (2014:19) emphasizes the importance of pictures while suggesting that pictures in children's books can connect children with a lifelong love of reading. This puts a vital responsibility on the illustrator. Otherwise, the drawings may not go beyond commercial objects. It can be said that the pictures in this concern are directed not to the child's imagination but to the sense of appreciation. It can mean that emotions are open to manipulation and unprotected, preventing the child from connecting with the book and the real world. In the first stage, the illustrator should focus on the text, not the child, and decide which narrative to visualize. However, the drawings should be creative enough to reflect the child's imagination and realistic enough to describe the text. Character and scene drawings should not break the child's connection with the outside world and should be able to establish a logical bridge between imagination and the real world. Mary Northrup (2012:2) states that words and pictures should work together in children's books and says, "one supports and builds on the other and even transforms it mutually." He talks about the importance of fully integrating the drawings with the text. Sedat Sever (2008:166) emphasizes the importance of n children's books by giving the picture a personality. He defines pictures in children's books as aesthetic warnings that complement, explain, expand, and sometimes add new meanings to the text when considered with the text. Your site <https://appbooka.com>

As a design product, the children's book is the product of the organized and synchronized work of the target audience and the design team. In this organization, the interests of the target audience, the clarity of the language of the book, its suitability or necessity for the child's development process, and ultimately how useful the adult who will recommend the book to the child will find it is taken into consideration. In line with this goal, the author should consider the child's age and developmental stage. He pays attention to the

language he will use, the intelligibility of the language, the gripping, instructive and instructive examples of the story, and the fact that the story has a beginning, development, and conclusion. The illustrator gives importance to the meaningful overlap of the illustrations and the text, not to leave any semantic disconnection but to draw realistic, cute, and friendly characters that are suitable for the character told in the story. It does not include characteristic drawings with high deformation that cannot be understood.

On the other hand, the designer pays attention to a page design that will not break the text and illustration, the selection of a highly readable, plain, visible font, and the letter size in points. Likewise, the designer reads the story, examines the illustrations, and finally designs a cover that complements the whole and reflects the book's content. To create a good children's book, the publisher should make a quality print far from the "children's book at work" mentality. Quality printing should have no color shifts, and tones different from the specified colors should not be used. The print should be as clean and straightforward as possible. Color separation methods other than CMYK format should also be used for this. For example, more colorful and realistic prints can be made with the "multi-color color separation method (Multi Color or Hifi Color)" (Uğur, 2007:114-5). In this direction, the Hexacrome color separation method may be the right choice for printing children's books, which allows six-color printing by Pantone company.

Purpose

This research investigated the design features of children's books, and the designs of Bursa Uludağ University Graphic Design Program students were examined. This research is aimed to emphasize the importance of design in children's books.

Method

In this article, the children's books prepared by Bursa Uludağ University TBYO Design Department students as term papers in the illustration class were evaluated and examined as "visual documents". Visual documents classified in document analysis, one of the important data sources of qualitative research method, were examined, drawings, colors, and created book characters were evaluated, and theories were formed.

Findings

For the question of why a good children's book is essential on <https://appbooka.com>, It is mentioned that "it will help young readers gain confidence, as a result of this confidence, the pleasure and excitement of reading will be discovered, and a self-motivated reader can emerge" (E.T. 09.02.2023). However, it may not be possible to draw this conclusion for all children's books. It is essential to know what to look out for to provide the child with quality reading materials and to help them develop their reading skills. This article determined significant findings in the student homework children's books. He revealed that the fairy tale books written, illustrated, and designed by the students should be at a

level that can attract children's attention with their colors, characters, and scene drawings. As it is known, the child concerned can relate, understand and remember the story he reads in his world. In the children's books designed by the students, it was observed that the language of the picture and the text largely overlapped. In addition, it has been seen that the drawings of the heroes in the fairy tale or story are not foreign to the child's world and are at the level and reality that he can connect with reality. The language of expression in the children's book is as important as the language of the picture, and it is indispensable in contributing to the child's language level and vocabulary.

Discussion and Conclusion

In children's picture books, pictures replace writing. In these books, writing is part of the picture. Placing text and images about each other affects the speed and mood of the text. Often the variations in the placement of the text directly affect the child's focus on the book. This unstable situation makes design mandatory in children's books. For example, non-standard forms such as a box, border, reserved region, speech bubble, swirls, lines, etc., on different pages or the same page can negatively affect text within the torn area from the picture. Because, considering the text independent from the picture or designing it as a separate object, the picture language and the written language can be different. It can create two different personalities that do not support each other. The essence of children's books consists of the interactive unity of writing and painting in a way that supports each other. Because, in some cases, pictures show what the text means and make the picture readable. This frees images from the detail position that enriches the text. Otherwise, images and text may conflict with each other. If the narrative made in the text is not reflected in the picture or the action described appears on a different page in the pictures, the child may not only distance himself from the book he is reading but also from his love of books.

Children's picture books are not just a book; they are organized design work. Design and art are different concepts should not mean that children's books are moving away from art. Otherwise, it may not go beyond the commercial object. However, this does not mean that children's books are works of art. Because art is often not understandable. Children's books are picture message boxes that also appeal to adults. Design is important for the message to reach its place correctly. Design can often use art to make the message meaningful.

Implication and Suggestions

With this article, information was given to the author, illustrator, designer, publisher, and parents that could answer the question of "how a good children's book should be." A children's book is a material that can shape a child's future. For this material to be an excellent educational material, experts must design it. Although design uses art data, it is not art. It makes sense of the message and puts the pieces together quickly. Therefore, children's books or illustrations should not be expected to be works of art. Because most of the time, art may not be understandable. In this sense, expecting children to understand may not be suitable.

Research Limitations and Future Research

This research examines the designs of children's books given as term papers by Bursa Uludağ University Technical Sciences Vocational School Design Department Graphic Design Program students. The reviews were expected to guide children's book publishers and parents well. In three months, students were asked to write, create the characters, place the scenes, and design and publish the book. This research revealed the necessity of forming a design team for the children's book. In this sense, it is important to use the time to mature the design and to increase the print quality.

Author Contributions

First author's contribution rate is 60%,

The second author's contribution rate is 40%.

All authors have read and agreed to the published version of the manuscript.”, please turn to the [CRediT taxonomy](#) for the term explanation. Authorship must be limited to those who have contributed substantially to the work reported

Publication Ethics

This research does not require ethics committee approval.

Funding

The "Fundings" section of the article will be written here. Not compulsory. This section is not mandatory. Please add: “This research received no external funding” or “This research was funded by NAME OF FUNDER, grant number XXX” and “The APC was funded by XXX”. Check carefully that the details given are accurate and use the standard spelling of funding agency names at <https://search.crossref.org/funding>, any errors may affect your future funding

ORCID

Gültekin Erdal <http://orcid.org/0000-0003-0425-6196>

Kelime Erdal <http://orcid.org/0000-0001-8205-2530>

References

- Anonim. (2022). Raise a Reader With Booka. Appbooka: <https://appbooka.com/what-makes-a-good-childrens-book/> adresinden alındı
- Aydın, I., & Uzun, M. (2020). Çocuk kitaplarının taşınması gereken özellikler: Cemil Kavukçu'nun Bir Öykü Yazalım Mı? ve Masal Anlatma Oyunu adlı eserlerine eleştirel bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö7), DOI: 10.29000/rumelide.808713, 315-340.
- Çiftçi, F. (2013). Çocuk Edebiyatında Yaş Gruplarına Göre Kitaplar ve Özellikleri. *Muş Alparslan Üniwersitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt 1, Sayı 1, 125-137.
- Erdal, G. (2017). Milli Eğitim Bakanlığı Çocuk Kitaplarının Resimlemelerine Genel Bakış. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 2017 Ek Sayı, 14-20
- Erdal, K. (2008). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları. *Milli Eğitim*, S. 178, Bahar, 156-165.
- F. Darton, J. H. (2011). *Children's Books in England: Five Centuries of Social Life* (Cambridge Library Collection - Literary Studies). Cambridge: Cambridge University Press, Reissue edition.
- Gönen, M. U. (Güz/2012, Sayı 196). Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel, İçerik ve Resimleme Özellikleri. *Millî Eğitim*, 258-272.
- Harari, Y. N. (2017). *Hayvanlardan Tanrılara Sapiens, İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi*. İstanbul: Kolektif Kitap. 40. Baskı.
- Hunt, P. (1999). Introduction: The World of Children's Literature Studies. P. Hunt içinde, *Understanding Children's Literature* (s. 1-14). New York: Routledge.
- Lesnik-Oberstein, K. (1999). Essentials: What is Children's Literature? What is Childhood? K. Lesnik-Oberstein içinde, *Understanding Children's Literature* (s. 15-30). New York: Routledge.
- Martinez, T. (2020, 01 01). How to Illustrate a Great Children's Book Character. *Domastika*: <https://www-domestika-org> adresinden alındı
- Nodelman, P. (2008). *Defining Children's Literature*. Baltimore, Maryland: The Johns Hopkins University Press. isbn-13: 978-0-8018-8979-0 .
- Northrup, M. (2012). *Picture Books for Children : Fiction, Folktales, and Poetry* (E-Book). United States: ALA Editions.
- Nur, H. (2013). Membangun Karakter Anak melalui Permainan Anak Tradisional. *Jurnal Pendidikan Karakter*, Tahun III, Nomor 1, Februari, 87-94.
- Roven, F. (2020, 03 20). Design a children's picture book. *Book Design Made Simple*: <https://www.bookdesignmadesimple.com> adresinden alındı
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. doi.org/10.33400/kuje.843306
- Sayer, I. M. (2018). Fairy Tale as a Medium for Children's Character Cooperation Building. *Al-Ta Lim Journal*, 25(2). doi: <http://dx.doi.org/10.15548/jt.v25i2.458>, 108-116.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem.
- Sinar, A. (2006). Türkiye' de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 175-225.
- Strouse GA, N. A. (2018). The Role of Book Features in Young Children's Transfer of Information from Picture Books to Real-World Contexts. *Front. Psychol.* 9:50. doi: 10.3389/fpsyg.2018.00050, 1-14.
- Uğur, E. (2007). *Renk Bilgisi ve Renk Yönetimi*. İstanbul: Kuşbakışı Yayınevi.
- Violetta-Eirini (Irene), K. (2016). The Child and the Fairy Tale: The Psychological Perspective of Children's Literature. *International Journal of Languages, Literature and Linguistics*, Vol. 2, No. 4, December, 213-218.
- Yılmaz, O. (2016). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek içinde, *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya El Kitabı* (s. 61-108). Ankara: Grafiker Yayınları.

Görsel Kaynaklar:

- Resim 1: Zeynep Tunç, “Rehber Arkadaşım”. B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 2: Güllü Kütük, “İki Arkadaş ve Kar Beyazı”. B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 3: Tekin Yılmaz, “Tilki ile Karga”, “Tilki ile Keçi”, Yazar, Yahya Türkeli., MEB Yayınları.
- Resim 4: Aleksandra Szmıdt, “How To Hug A Cactus”. <https://appbooka.com/what-makes-a-good-childrens-book>.
- Resim 5: Muna Açık, “Bilginler Sınıfı”. B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 6: Beril Üçgardaş, “Aylanto”. B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 7: Kevser Başol, “Aliş ve Renkli Kutular”. B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 8: Meryem Akdağ, “Moli”. B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.
- Resim 9: Oğulcan Fatih Demirkese, “Aslan ve Tilki”. B.U.Ü. TBMYO Tasarım Bölümü Grafik Tasarım Programı, Bursa.